

JOSEF ŠKVORECKÝ – PRIMA SEZÓNA

Pan profesor Stařec bydlel na druhém konci města, v krásné moderní vile, prý celé z kondic a úplatků. Základní kámen prý od pana barona Báječného, jenž měl dva syny mnohem blbější než já, kteří ale přesto udělali maturitu, kterou jim zajistil pan profesor Stařec, jenž prý u toho fungoval jako distributor peněžních fondů. Táhl jsem se tedy k té vile, přes město, navýsost otráven, kolem kostela, kolem sokolovny a po Kocandě na západ. U bazénu před Luciinou vilou seděli Benno, Helena, Harýk a Lexa a učili Lucii skákat do vody saltem nazad. Skočila a nabila si kříž, protože vylezla celá křivá. Asi to jen tak dělala. Užívali si prostě. Zahnul jsem k plotu vily, zůstal jsem stát za ním a díval jsem se, jak Harýk napravuje Lucii. Lexa mě uviděl:

„Kam deš? Pojď dál.“

„Nemůžu. Du na matyku.“

„Zas si rup?“

„Co se divíš?“

„Kdo říká, že se divím?“

„Jen aby ses nedivil,“ řekl jsem. „Příští rok máte Bivoje vy. Říkal to Stařec.“

Lexa chodil do A, kde měli až dosud na matyku potrhleho a hodného dr. Luboše Hlavatu.

„Páni! Harýku!“ zavolal Lexa na napravovavatele. „Příští rok je s náma konec! Máme na matyku Bivoje!“

„Páni, já se poseru!“ pravil Harýk.

„Počkej,“ řekl Lexa mně. „Dem se s tebou učit. Nemáme času nazbyt.“

„Neměli bysme se rači rovnou voběsit?“ zeptal se Harýk.

Otázky:

1. Co je tématem ukázky?
2. Jakou formu vypravěče autor používá? Vysvětlete.
3. Jakou užívá kompozici? Vysvětlete.
4. Jaké postavy v ní vystupují? Charakterizujte hlavního hrdinu.
5. Kdy a kde se ukázka odehrává?
6. Charakterizujte jazykovou stránku. Proč autor volí tuto slovní zásobu? U nespisovných slov uveďte spisovné varianty.
7. Najděte v textu elipsy. Věty doplňte.
8. Najděte v textu přirovnání.
9. Vysvětlete slova: baron, kondice, distributor, fond.
10. Vysvětlete slovo kříž. Uveďte jeho různé významy.
11. U vlastních jmen určete vzory.
12. Najděte v textu přídavná jména tvrdá, měkká, přivlastňovací a jmenný tvar přídavného jména.
13. U slovesa nabila si určete gramatické kategorie, třídu a vzor. Najděte různé významy tohoto slova. Jak se význam změní u infinitivu nabít, jestliže změníme i na y? Jak takovým slovům říkáme a co je jejich podstatou? Uveďte další příklady.
14. Najděte v textu souvětí souřadné a souvětí podřadné.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Pracovní list byl vytvořen v rámci projektu "Nová cesta za poznáním", reg. č. CZ.1.07/1.5.00/34.0034, za finanční podpory Evropského sociálního fondu a rozpočtu ČR.

Uvedená práce (dílo) podléhá licenci Creative Commons
Uveďte autora-Nevyžijte dílo komerčně-Zachovejte licenci 3.0 Česko

Odpovědi:

1. Setkání kamarádů ze školy. Hlavní hrdina jde na doučování, protože ho čeká opravná zkouška z matematiky. Ostatní si užívají bezstarostně koupání a dobírají si ho. V legraci pokračují, i když zjistí, že příští rok budou mít obávaného učitele taky.
2. Užívá ich-formu. Vypravěčem je hlavní hrdina. Důležitou roli hrají dialogy.
3. Užívá chronologickou kompozici – děj postupuje stejně jako přirozený čas.
4. Vystupuje v ní šest postav: vypravěč, Lucie, Helena, Benno, Lexa, Harýk. Hlavní hrdina je nešťastný a bez nálady.
5. V létě, o prázdninách, na ulici před vilou.
6. Autor užívá nespisovnou češtinou. Častá jsou slova z obecné češtiny, která jsou citově zabarvená. Používá ji proto, aby rozhovor mezi mladými lidmi byl věrohodný.
Prý – asi, blbější – hloupější, táhl jsem se – šel jsem pomalu, navýsost otráven – úplně bez nálady, nabila si – narazila si, napravuje – narovnává, deš- jdeš, du na matyku – jdu na doučování z matematiky, rup si – propadl jsi, potrhlý – bláznivý, je s náma konec – je s námi konec- skončíme, poseru se – zblázním se, dem - jdeme, nemáme času nazbyt – nemáme hodně času, neměli bysme se rači voběsit – neměli bychom se raději oběsit.
7. Prý celé z kondic a úplatků – postavené za peníze z kondic a úplatků. Základní kámen prý od pana barona Bájecného – základní kámen pochází z peněz pana barona Bájecného. Chodil do A – chodil do třídy A.
8. Přirovnání: jako distributor
9. Baron –šlechtický titul, kondice – doučování, distributor - dodavatel, fond - soubor finančních prostředků.
10. Slovo kříž v textu označuje spodní část páteře. Další významy: trápení, symbol křesťanství, vojenské vyznamenání.
11. Stařec – muž, Bájecný – mladý, Kocanda – žena, Luciina – matčina, Benno – pán, Helena – žena, Lexa – předseda, Harýk – pán, Bivoj – muž, Luboš – muž, Hlavata - předseda
12. Přídavná jména
tvrdá: v krásné, Bájecného, blbější, celá křivá, potrhlého, hodného
měkká: základní, moderní, peněžní
přivlastňovací: Luciina
jmenný tvar: otráven
14. Nabila si – 3. osoba, číslo jednotné, způsob oznamovací, čas minulý, rod činný, vid dokonavý, třída třetí, vzor kupuje. Nabít – zranit se , někomu natlouci, nebo něco natlouci (hřebíky), nabít zbraň, dodat elektrický proud. Nabýt – získat, dosáhnout. Říkáme jim homofony. Stejně znějí, ale mají jinou grafickou podobu. Např. bít – být, mít – mýt, vít - výt.
15. Souřadné: U bazénu před Luciinou vilou seděli Benno, Helena, Harýk a Lexa a učili Lucii skákat do vody saltem nazad. Zahnul jsem k plotu vily, zůstal jsem stát za ním a díval jsem se, jak Harýk napravuje Lucii.
Podřadné: Základní kámen prý od pana barona Bájecného, jenž měl dva syny mnohem blbější než já, kteří ale přesto udělali maturitu, kterou jim zajistil pan profesor Stařec, jenž prý u toho fungoval jako distributor peněžních fondů. Skočila a nabila si kříž, protože vylezla celá křivá. Kdo říká, že se divím. Lexa chodil do A, kde měli až dosud na matyku potrhlého a hodného dr. Luboše Hlavatu.

Seznam literatury:

ŠKVORECKÝ, Josef. Prima sezóna. Praha: GALAXIE, 1991. ISBN 80-85204-01-0. Strana 149.

Slovník spisovné češtiny pro školu a veřejnost. 2. vydání. Praha: ACADEMIA 2000. ISBN 80-200-0493-9.